

De tegenwoordig beschikbare software waarmee zwart-witfoto's zo veel mogelijk van hun originele kleuren kunnen worden voorzien biedt ook mogelijkheden om aan beeldmateriaal uit het archief een nieuwe dimensie – en letterlijk 'kleur' – te geven.

DE VLEGOPLEIDING

Ze zitten er op het oog wat ongemakkelijk bij, zowel bij het schiemen als in de sloep. Ten minste een van de kwekelingen in de sloep lijkt hier zelfs al wat zeeziek. Ze zijn dan ook helemaal niet naar de Kweekschool voor de Zeevaart gekomen om als stuurman bij de koopvaardij te gaan varen. Het zijn kwekelingen die gekomen zijn voor een carrière in de lucht, zij zitten in het 'vliegerklasje' van 1936.

In de periode 1931-1941 verzorgde de Kweekschool voor de Zeevaart namelijk de 'Rijksopleiding tot verkeersvlieger', in samenwerking met de KLM en de Nationale Luchtvaartschool. De regering verzocht de Kweekschool in mei 1931 deze taak op zich te nemen, en al in september van dat jaar startte de eerste vliegopleiding. In 1934 traden vervolgens de eerste vier afgestudeerde kwekeling-vliegers bij de KLM in dienst. In eerste instantie werden de kwekeling-vliegers geacht naast hun vliegopleiding de BS-opleiding voor stuurman te volgen. De ruimte voor het volgen van specifieke luchtvaartvakken (onder meer luchtvaartnavigatie en aerodynamica) en de praktische vliegopleiding (drie halve dagen per week op Schiphol) werd gevonden in vrijstellingen voor enige zeevaartvakken, die konden worden verleend omdat voor de aanname van kwekeling-vliegers een vooropleiding van vijf jaar HBS was vereist. Na het behalen van het BS-diploma verbleven de kwekelingen dan nog zes maanden op Schiphol om hun opleiding af te ronden met het voor verkeersvliegers vereiste vliegbewijs B, het bewijs van geschiktheid als navigator tweede klasse en het bewijs van geschiktheid als radiotelefonist aan boord van vliegtuigen. Na enige jaren werd de samenloop van zee- en luchtvaartopleiding verlaten en konden kwekeling-vliegers zich geheel richten op de luchtvaart.

Voor de praktische vliegopleiding werd onder meer gebruikgemaakt van de eenmotorige Koolhoven FK-43. De KLM had er daarvan destijds zeven in dienst, waarvan er twee werden gebruikt voor de vliegopleiding; de andere vijf werden als 'luchttaxi' ingezet.

De afgebeelde *PH-AJJ* zou overigens in december 1935 na een botsing met een militair toestel bij Schiphol neerstorten; de bestuurder, een kwekeling-vlieger, kwam hierbij om het leven. In juni 1939 stortte een andere FK-43 – de *Krekel* – neer bij Vlissingen, daarbij kwamen twee kwekeling-vliegers om.

Koolhoven FK-43

In de periode 1931 tot en met 1939 werden aan de Kweekschool voor de Zeevaart in totaal 102 kwekeling-vliegers aangenomen. Tien van hen werden voortijdig afgekeurd of om andere redenen ontslagen en drie van hen overleden ten gevolge van bovengenoemde vliegongevallen tijdens de opleiding. De overige 89 ronden de vliegopleiding met succes af en behaalden aan de Kweekschool hun vliegbewijs. Van hen kwamen er 12 al snel na hun opleiding als militair vlieger om het leven: vier in 1936, één tijdens de mobilisatieperiode 1939-1940 en liefst zeven tijdens de beruchte meidagen van 1940. En ook in de oorlogsjaren daarna sneuvelde een aantal oud-kwekeling-vliegers ten gevolge van oorlogshandelingen. Velen van hen overleefden echter de oorlog en zouden nog een succesvolle carrière als verkeersvlieger doorlopen.

De Tweede Wereldoorlog zou ook een einde maken aan de Rijksvliegopleiding aan de Kweekschool voor de Zeevaart. Weliswaar werden de theorielessen nog enige tijd voortgezet, maar door het gebrek aan lesvliegtuigen was het voor de aspirant-vliegers onmogelijk om de praktijk van het vliegen op te doen. De opleiding werd daarom op 1 juli 1941 stopgezet. Vanaf 1946 werd een nieuwe vliegopleiding vanaf het vliegveld Gilze-Rijen gestart, nu onder de vlag van de Rijksluchtvaartschool.

In een artikel in het VOK-Jaarboekje 2020-2021 wordt uitgebreid ingegaan op de vliegopleiding aan de Kweekschool voor de Zeevaart en op de verdere lotgevallen van oud-kwekeling-vliegers.